

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

דבר ראשון – לא אוכלים ברחוב!!! שו"ת עם רביה"ק מרן זצוק"ל בחומרת אכילה בשוק

דברי ביזיון

א. אדם שאוכל גרעינים (פיצוחים) ברחוב, האם נפסל לעדות, דאמנא אינו אוכל פת (ולשיטת ר"ת אינו נפסל) אך זה מנהג הבזויים.
ב. אדם שאכל בביתו ויוצא מביתו כשפניו וידיו מלוכלכות מהמאכל שאכל, והוא בזיון גדול עוד יותר מלאכול בשוק. האם נאמר שיפסל לעדות כי לא שומר על כבודו או שאין לנו אלא מה שחז"ל אמרו שרק האוכל בשוק.
ג. אדם שקונה אוכל לכבוד שבת בשוק, ורוצה לאכול מעט מהאוכל כדי לבדוק אם טעמו ראוי ומשובח לשבת קודש, האם מותר לעשות כן או לא.
תשובה: **כל אלה הדברים של בזיון – זה לא יפה.**

אכילה על שפת הים

ש. האם נכונה השמועה מפי מרן החזו"א זצ"ל שאין לאכול על שפת הים משום דהוי כאוכל בשוק, דלא ראינו שמקפידים על כך.
תשובה: **נכון.**

מציצת סוכריה בשוק

ש. מרן שליט"א סיפר כמה פעמים שפעם יצא עם מרן החזו"א זצ"ל מהבית לרחוב והיה בפיו סוכריה, ואמר לו החזו"א שיוציא מהפה ויברך שוב (דהוי שינוי מקום). וצ"ע איך התיר להחזיר הסוכריה לפה – ואמאי לא חשש לאכילה בשוק.
תשובה: **זה לא נקרא אכילה בשוק, הוא לא אוכל.**

בדרך לים או בים

ש. מרן שליט"א סיפר שפעם הלך עם מרן החזו"א לים וקנה תירס, והוכיחו החזו"א – האוכל בשוק דומה לכלב. ורציתי לשאול ממרן שליט"א, איפה רצה לאכול את התירס, האם **בדרך לים** – והיינו באמצע הרחוב, או **בים** – ואז יש חידוש שים יש לו דין שוק ואין לאכול בו.
תשובה: **אין שום נפקא מינה.**

אכילה באוטובוס ציבורי

ש. שאלתי למרן שליט"א האם אכילה באוטובוס ציבורי, בנסיעה בין עירונית – כשרעב מאוד, אם יכול לאכול פת או שזה בכלל אוכל בשוק. והשיב מרן "כן". ונסתפקו בכוונתו האם "כן" שמותר, או "כן" שזה בכלל אוכל בשוק.
תשובה: **לא לאכול.**

ת"ח שאוכל במקרים שרק לת"ח זה גנאי

ש. האוכל בשוק פסול לעדות. ומצינו חילוקי דינים במקרים שרק ת"ח יחמיר על עצמו, אבל סתם אדם לא. ויל"ע בת"ח שעובר ואוכל בכה"ג שרק לת"ח זה גנאי, האם יפסל לעדות או לא, דסו"ס כלפי עצמו הרי מזלזל בעצמו, אך בייחס לכבוד המצוי – הרי זה דרך כבוד. האם יפסל או לא.
תשובה: **פסול.**

אחד שנראה כלפי חוץ שאוכל

ש. נסתפקתי באחד שכלפי חוץ נראה שאוכל בשוק, ועי"פ אמת לא אוכל בשוק, מי שרי לעשות כן או לא. דהנה ליפסל לעדות לכאוי לא מיפסיל, דסו"ס עי"פ אמת לא ביזה את עצמו ולא אכל בשוק בפועל, אבל את החלק שכתב הרמב"ם שלא יתגנה בפני אחרים, לכאורה שייך בזה. וכגון באדם שיושב בשוק עם חברו בשולחן אחד – וחברו אוכל בשוק, ומרחוק נראה שגם הוא אוכל עמו, מי שרי או לא.
ויש לומר דעל ידי שיחשבו שאוכל בשוק, יבואו ללמוד ממנו ולהקל באכילה בשוק, וזוהי ג"כ סיבה לאסור הדבר. וגם דאולי על ידי זה יצא לעז עליו בשוק שהוא פסול לעדות, ואע"פ שבאמת לא אכל בשוק. מה דעת מרן שליט"א.
תשובה: **יזהר.**

עוד תשובות ממרן שליט"א בעניני אכילה בשוק שנדפסו בשאר ספרים

(והובאו בתוך הספר במקומו)

אכילה בבית ציבורי

ש. האם האיסור של אוכל בשוק שאמרו שהוא דומה לכלב ופסול לעדות, נוהג בתוך בית (ציבורי) כגון בחדר המתנה של קופת חולים.
תשובה: **עי' בכורות מ"ד ב'.** (שאלת רב כרך א', ח"א פ"א, תשובה ה').

[א.ה. גמ': אמר רבי אבא בריה דרבי חייה בר אבא משתינין מים בפני רבים ואין שותין מים בפני רבים ותניא נמי הכי משתינין מים בפני רבים ואין שותין מים בפני רבים. רש"י: דדרך תלמיד חכם להיות צנוע באכילה ובשתיה אבל להטיל מים לא ליהוי צנוע שמא ימתין ויסתכן]

הנה ביום האחרון של זמן קיץ, נשא מרן רבינו פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א דברי חיזוק והתעוררות לעשרות אברכי כולל 'בית דוד' בחולון, לקראת ימי בין הזמנים, בהם עורר רבינו על כמה נקודות נחוצות, בענין דרכי הנהגתו של בן תורה בימים אלו.

בדבריו פתח: "מה אומרים לפני בין הזמנים, מה צריך להתחזק? תשמעו יקירי... **בן תורה שלומד אצלנו, כשהולך ברחוב הוא ניכר. דבר ראשון, עם עדינות הנפש שלו.** מי שלומד פה, ברוך השם אצלנו, מה זה אצלנו? זה סלבודקא, בסלבודקא מחנכים ונוהגים שמדברים בדרך ארץ מאוד גדול, לא צועקים ברחובות, בל יראה ובל ימצא שכן ישיבה יצעק כמו חמור..., לא צועקים.

"דבר שני, המנהג אצלנו הוא, כבני ישיבה, **שבשעה שמעליבים אותנו, מוחלים על המקום, ואומרים לו: 'תודה רבה על הערתך, ניקח את זה לתשומת ליבי, כך למדו אותנו בסלבודקא, שכך נוהג בן ישיבה.**

"ויוצאים לרחוב בימי בין הזמנים, כל מי שרואה צריך לדעת, זה זרע שברך השם. איך? לא צועקים, זה דבר ראשון. **לא אוכלים ברחוב, לא אוכלים גלידה או מלקקים... בליקוק מלקקים... זה גם לא.**

"ועל כולם, אם מישוהו מישוהו מעליב אותנו, באים ואומרים לו "תסלח לי, אולי אתה צודק, נשתדל להבא", לזה קוראים קידוש השם, קידוש השם נורא ממש. ע"כ דבריו הקדושים.

נרצה להתמקד השבוע בגליון, בדברים מרבינו בעניני אכילה בשוק, כפי שהובא בספר ארחות אכילה של ידידנו הרה"ג רבי חיים מלין שליט"א מרבני המכון, העתיד לצאת לאור אי"ה בקרוב.

האם בזה"ז יש להקל

ש. בהא דאמרו האוכל בשוק פסול לעדות, האם בזמן הזה שרבים אוכלים ברחובות ובשווקים, יש להקל דאינו פסול לעדות דכבר אינו בושע כ"כ, או לא, ובכל אופן פסול.
תשובה: **לא אוכלים ברחוב.**

אדם שנמנע ברגע האחרון

ש. נסתפקו באדם שכמעט והתחיל לאכול בשוק, וברגע האחרון באו אליו ואמרו לו שהאוכל בשוק פסול לעדות, ונמנע ולא אכל, האם כשר לעדות או לא, דהרי חזינו שהוא מצד עצמו לא שומר על כבודו וכן היה אוכל, ורק שלא רצה להסתבך וליפסל לעדות, או שסוף סוף כיון שלא אכל כשר.
תשובה: **לא, הוא לא היה אשם בזה, הוא לא ידע**

אם יש איסור לבייש ביוש גדול את עצמו

ש. הנה מסקנת הסוגיא בב"ק דף צ"א ב' שמותר לאדם לבייש את עצמו ורק לחבול אסור, ושמעתי אומרים שמ"מ 'ביוש גדול' אסור (וכגון לאכול בשוק שיאסר לאכול גם משום שגורם לעצמו בושע גדולה מאוד), מה דעת מרן שליט"א בזה.
תשובה: **איסור – אין בזה.**

אם שמצווה את בנו לאכול בשוק

ש. אם אבא מצווה על בנו שיאכל בשוק והוא אינו רוצה, האם מותר לו לאכול בשוק או שלא ישמע לאביו (דאינו איסור דאורייתא, אך מאידך גם בדרבנן לא ישמע לאביו, אבל כאן אולי הוי רק הנהגת דרך ארץ).
תשובה: **שיסביר לאבא שלו שזה לא דרך ארץ.**

מוכר שאוכל בחנותו

ש. אדם שיש לו חנות בשוק והוא עומד כל היום ומוכר שם את סחורתו, וגם אוכל שם את סעודותיו וארוחותיו, האם נפסל לעדות כי אוכל בשוק או שכיון שזה מקומו כל היום אי"ז גנאי.
תשובה: **לא נפסל.**

עני מרוד שנמצא בשווקים וברחובות

ש. אדם שהוא עני מרוד ואין לו בית ונמצא כל היום בשווקים וברחובות ושם אוכל את סעודותיו וארוחותיו, האם נפסל לעדות – כי אוכל בשוק או שכיון שזה מקומו כל היום אי"ז גנאי.
תשובה: **זה בזיון.**

[בשו"ת המיוחד שידפס בספר בעז"ה מאת מרן פוסק הדור הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, כתב לי מרן הגר"י שליט"א בזה הלשון, על תשובה זו של מרן שר התורה שליט"א: "דברי הגר"ח ק שליט"א כולם קודש קדשים, והחולק עליו כחולק על השכינה"]

הגדרת שוק

ש. מה מוגדר שוק לענין שלא לאכול שם, האם רק רחובות ראשיים, או גם רחוב צדדי הוי שוק, שלפעמים עוברים שם.
תשובה: **בכל מקום שמצוי אנשים עוברים.** (דולה ומשקה עמוד ק"ז: ועמשי"כ בזה באות י"ד).

קטנים האוכלים בשוק

ש. הורים רבים מאכילים לילדיהם בימים שלפני פסח לחם ומאכלי חמץ ברחוב, האם שרי לעשות כן או אסור משום אוכל בשוק. והאם מותר להאכיל ילדים מגיל שמונה או תשע בגינה ציבורית או אסור משום אוכל בשוק.
תשובה: **אוכל בשוק אינו איסור רק אינו דרך ארץ, ויתכן שבקטנים לא שייך זה.** (שאלת רב כרך ב', ח"א פ"א, תשובה א': ועמשי"כ בזה באות מ"ב).

אוכל בחצירו ורואים אותו ברחוב

ש. יש להסתפק איך הדין כשאוכל בחצירו ורואים אותו ברחוב, אם נחשב זאת אוכל בשוק או לא.
תשובה: **מותר.** (גליון 'אליבא דהלכתא', גליון כ"ח, מדור שיח הלכה- עמ' כ"ד: ועמשי"כ בזה באות ל"ח).

תשובות ממרן זצוק"ל בעניני אכילה בשוק שמסר לן הג"ר אליעזר קרביץ שליט"א (מח"ס עזרת אליעזר- שו"ת ממרן זצוק"ל, וייש"כ)

נסיעה באוטובוס מיוחד לכולל

ש. האוכל בשוק דומה לכלב ופסול לעדות, כיצד הדין באברכים שנוסעים באוטובוס מיוחד לכולל ורוצה אברך לאכול בדרכו לכולל לחסוך בזמן, האם נחשב שאוכל בשוק.
תשובה: **זה לא שוק.**

אכילה בכניסה לחנות בשטח שלפני החנות

ש. יש חנות שמוכרים אוכל אבל אין מקום לאכול את המאכל בתוך החנות כי אם בכניסה לחנות בשטח שלפני החנות על המדרכה בפינה, אבל העוברים ושבים ברחוב יכולים לראות את האוכלים שם, האם יש בזה בעיה של אוכל בשוק, או מכיון שאוכלים בצד באופן צנוע ולא אוכלים באמצע רחוב, יותר קל ורשאים לאכול.
תשובה: **יש להיזהר.**

אכילה באוטובוס בלילה

כז) באופן שנוסעים באוטובוס בלילה ואף אחד לא רואה שאוכלים, האם לא נחשב כאוכל בשוק, כי עד כמה שלא רואים שאוכל, לא נחשב כמזלזל בעצמו ויהא רשאי לאכול.
תשובה: **אין נפק"מ.**

ברזי מים קרים לרווחת העוברים ושבים

ש. ליד אחד האולמות בבני ברק שנמצא סמוך לרחוב מרכזי בעיר, הניח בעל האולם שני ברזים עם מים קרים וכוסות לרווחת העוברים ושבים לעשות עמם חסד בעיקר בימות הקיץ ואחרי קניות שעושים בחנויות הסמוכות, האם

שו"ת מרביה"ק בעניני הפרשה, מתוך ספר שמחת מרדכי

ביאור ברכת מעין שלוש

בקדושה ובטהרה

שאלה. אנו אומרים 'בקדושה ובטהרה' מה הפירוש בזה, ומדוע רק בברכה מעין שלוש אומרים כן ולא בברכת המזון.

תשובה. **בברכת המזון שהוא מזאורייתא ממילא הוי בקדושה ובטהרה.**

ונאכל מפריה

שאלה. בברכת מעין שלוש אומרים 'ובנה ירושלים... והעלינו לתוכה ונאכל מפריה', היינו מפרי העיר, ולכאורה הרי אסור ליטע אילנות וא"כ איך יאכל מפירותיה.

תשובה. מגינת ורדים.

[כוונת רבינו דהנה אעפ"י שלא נוטעין גינות ועצי פרי בירושלים וכן אין מקיימים בירושלים אילנות וגנות, כמבואר בגמ' ב"ק (פ"ב ב) ע"ש, ומ"מ מפורש שהיו בירושלים גינות וורדים מימי נביאים הראשונים, וע"ש ברש"י שהיו צריכים אותם לקטורת ע"ש. וכן במעשרות (פ"ב מ"ה) מזכיר ענין גינת הורדים שהיתה בירושלים והיו תאנים נמכרות משלש ומארבע באיסר ע"ש, וממילא מפירות הללו שייך לברך ונאכל מפריה. וע"ע בשו"ת משנה הלכות ח"ה סי' ל"ט שהרחיב בקושיא זו].

ברכת מזל טוב שלוחה להגאון רבי אהרן גרנדש שליט"א מח"ס תשובות הגר"ח ומרבני המכון, לרגל אירוסיו בנו החתן הבה"ח משה יהושע ניי"ו, עם בת למשפחת קייטי, יה"ר שהבית הנבנה יהיה בית גדול לה' ולתורתו, דורות ישרים ומבורכים, בנין עד עד.

ס"ת בסכנה - קרעו שערי שמיים לרפואת המתמיד מרן הגאון האדיר רבי חיים בן רעשא רייזל ברמן שליט"א. קו תהילים לרפואתו: 02-588-0517